

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ט עמוד ב

שאלים על רבא שפחה של מציק מרימון לגבי טומאת הכהן	והוא כהן והציץ בו לידע אם זכר הוא אם נקבה היא. ובא מעשה לפני חכמים וטיהרוהו, מפני שחולדה וברדלס מצויין שם. והא הכא, דודאי הטיילה, וספק גררוהו וספק לא גררוהו ההיא שעתא, וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי! - לא תימא שהטיילה נפל לבור אלא אימא שהפילה כמין נפל לבור והוי ספק וספק. - והא לידע אם זכר הוא אם נקבה היא קתני! - הכי קאמר: לידע אם רוח הפילה אם נפל הפילה, ואם תמצא לומר נפל הפילה - לידע אם זכר הוא ואם נקבה היא. ואיבעית אימא: התם ודאי וודאי הוא, כיון דחולדה וברדלס מצויין שם - ודאי גררוהו בההיא שעתא. נהי דשוריי משיירא - מיגרר מיהת ודאי גררוהו בההיא שעתא. (לישנא אחרינא: נהי דודאי - אכלום - לא אמרינן, ודאי גררוהו לחוריהו - אמרינן.)
ובי ספק לא מבטל וודאי? זכר או נקבה.	המקרה הוא וודאי תשובה - מדובר שואלים-הרי הכהן בא הספק אם החיות גררו את הנפל, והספק מבטל את הוודאי? זה ספק וספק. שהטיילה כעין נפל ולכן לבדוק אם זה זכר או נקבה, דהיינו לא ספק.
תשובה - הכהן בא	תשובה שניה-זה וודאי וודאי
לבדוק אם רוח או נפל הפילה, ואם נפל האם זכר או נקיבה.	הנימוק יש שם חיות שבוודאי גררו את הנפל, ואם נשאר משהו הכול נגרר וראה עוד לשון.

חלק א'-ב' במסכת פסחים דף ט עמוד ב'

ומי אמרינן און חוששין שמא גררה חולדה? והא קתני סיפא: מה שמשיר יניחנו בצנעה, שלא יהא צריך בדיקה אחרינו! - אמר אביי: לא קשיא; הא - בארבעה עשר, הא - בשלשה עשר. בשלשה עשר דשכיח ריפתא בכולה בתי - לא מצנעא, בארבעה עשר דלא שכיח ריפתא בכולה בתי - מצנעא, - אמר רבא: וכי חולדה נביאה היא? דידעא דהאינדא ארביסר ולא אפי עד לאורתא, ומשיירא ומטמרא! אלא אמר רבא: מה שמשיר - יניחנו בצנעה, שמא תטול חולדה בפנינו, ויהא צריך בדיקה אחרינו. תניא כוותיה דרבא: הרוצה לאכול חמץ אחר בדיקה כיצד יעשה? מה שמשיר - יניחנו בצנעה, שלא תבוא חולדה ותיטול בפנינו, ויהא צריך בדיקה אחרינו. רב מרי אמר: גזירה שמא יניח עשר וימצא תשע.

הסבר א'-ב' דף ט עמוד ב' מסכת פסחים משנה+גמרא-פרק ראשון-גריית חמץ על ידי בעלי חיים-המשך, ונושאים סטטיים לדינים שונים.

שואלים-וכי לא חוששים לגריית חמץ	תשובת אביי
הרי כתוב שחמץ שמשאיר-ישים בצד על מנת שלא יצטרך לבדוק אם נעלם?	בי"ד ניסן יש להצניע, בי"ג אין צורך להצניע כי בכל הבתים עדיין יש לחם.
שואל רבא וכי החולדה יודעת יומן שהיום י"ד והיא מחביאה?	עונה רבא שמה שנשאר יש להצניע-שמא חולדה תיקח כאשר רואים אותה ונצטרך לבדוק.

למדנו כדברי **רבא**-מי שמעוניין אחרי הבדיקה לאכול חמץ, יחביא, שמא חולדה תיקח החמץ לעיניו

תשע ציבורין של מצה ואחד של חמץ, ואתא עכבר ושקל ולא ידעין אי מצה שקל אי חמץ שקל - היינו תשע חנויות. פירש ואתא עכבר ושקל - היינו סיפא. דתנן: תשע חנויות, כולן מוכרין בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה, ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח - ספיקו אסור. ובנמצא הלך אחר הרוב. שני ציבורין, אחד של מצה ואחד של חמץ ולפניהם שני בתים, אחד בדוק ואחד שאינו בדוק, ואתו שני עכברים אחד שקל מצה ואחד שקל חמץ, ולא ידעין הי להאי עייל והי להאי עייל - היינו שתי קופות. דתנן: שתי קופות, אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהם שני סאין, אחד של חולין ואחד של תרומה ונפלו אלו לתוך אלו - מותרין, שאני אומר: חולין לתוך חולין נפלו, ותרומה לתוך תרומה נפלה. - אימור דאמרינן: שאני אומר

רב מרי	רב מרי אומר	יש מצות יש חמץ	עכבר לקח	מה לקח זה כמו
	קיים חשש שיניח 10 לחם וימצא רק 9.	בשר בשר לא בשר	קנה	מה קנה הדין
		1	1	אי ידיעה אסור
חבילה א' חבילה ב' בית א' בית ב' עכבר א' עכבר ב'	בית א' בית ב'	הכניסו	כל אחד לבית	דומה למקרה מצה חמץ בדוק לא בדוק מצה חמץ של 2 סלים
סל א' סל ב' סאה א' סאה ב' סאה א' סאה ב'	סאה א' סאה ב'			הדין חולין חמץ חולין תרומה לסל? חולין לתרומה לסל? חולין לתרומה לתרומה.

תוספות מסכת פסחים דף ט עמוד ב

ספק גררוהו ההיא שעתא - ואם תאמר האי בור היכא קאי אי ברשות הרבים אפי' בספיקא אחת טהור ואי ברשות היחיד מאי משני שהטיילה כמין נפל לבור והתנן (טהרות פ"ו מ"ד) כל ספיקות וספיקי וספיקות שאתה יכול להרבות ברשות היחיד טמא ויש לומר דגריית חולדה וברדלס הוי ספק הרגיל כדפי' לעיל אומר ר"י דצ"ל דרגלי הכהן הוי ברשות הרבים דע"כ בחוריהו ליכא פותח טפח דאי איכא פותח טפח (מפני) מה מועלת גרייה והא פותח טפח מביא את הטומאה ואי רגליו ברשו' היחיד ניחוש שמא גררוהו נגד רגליו וטומאה בוקעת ועולה ועוד י"ל דרגלי כהן ברשות היחיד הוי וגררוהו ואכלוהו הוי ספק הרגיל. ולא חיישין לחולדה - הא לא פריך דניחוש לחולדה אפילו מבית לבית דא"כ אין לדבר סוף דאי אפשר שלא יבדוק אחד קודם חבירו ואיכא למיחש שמא הביאה חולדה מבית שאין בדוק לבדוק אלא ממקום למקום פריך דהיינו באותו הבית עצמו כלומר ולא חיישין לחולדה באותו בית עצמו.

בשלשה עשר לא משיירא - פי' פעם שאינה משיירת ולהכי היכא דלא חזינן לא חיישין כיון דאפי' גררה פעם שאין משיירת אבל היכא דחזינן חיישין כיון דפעמים משיירת ובי"ד לעולם משיירת ואפי' לא חזינן פשוט וגי' בשר אפילו חזינן לא חיישין דלעולם לא משיירת וא"ש אביי כרבי זירא.

היינו תשע חנויות - לפי מה שפ"ה לענין בדיקה לא נהירא לר"י דהיכי מייתי ראה מתשע חנויות דהוי ספיקא דאוריית' ואזלינן לחומרא והכא ספיקא דרבנן הוא כדאמרינן בסמוך מיהו י"ל דאייירי כגון שלא ביטל ועוד קשה דגבי תשע חנויות ליכא חזקת היתר אבל הכא אוקמא אחזקת בדוק דהא בבדוק מיירי דאי לאו הכי פשיטא דבעי בדיקה ונראה לר"י דלענין שהביא עכבר לבית ונמצא קבעי אי שרי לאכילה אי לאו ואם תאמר כי אתא עכבר ושקל מהני ציבורין אמאי חשיב ליה קבוע מאי שנא נמצא בפי עכבר מנמצא ביד נכרי דבפ' גיד הנשה (חולין צה. ושם) פריך לרב דאמר בשר שנתעלם מן העין אסור מבנמצא הלך אחר הרוב ומשני שנמצא ביד נכרי ואומר ר"י דהכא מיירי כשראינו שלקח מן הקבוע שנולד הספק במתקן קביעות אבל אם לא ראינו הוה ליה כפירש ואזלינן בתר רובא והא דפריך בתערובות (זבחים דף עג:) גבי זבחים שנערכו בחטאות המתות או בשרו הנסקל אמאי ימותו כולם נכבשינה וינידינה ונימא כל דפריש מרובא פריש אף על פי שבכר נולד הספק במקום קביעות שאני התם דלא הוי קבוע גמור שהאיסור מעורב בהיתר ואינו ניכר

רש"י מסכת פסחים דף ט עמוד ב

ובא כהן והציץ - על שפת הבור.

לידע אם זכר אם נקבה - וכנה קרוב או מבני הבית היה, ושלוהו שם להגיד לאמו מה טיבו, ותבחין בין טומאת וטהרת זכר לימי טומאת וטהרת נקבה, ולא נזכר אותו כהן על אזוהרת לנפש לא יטמא והציץ בו בבור, והנפל לא ראה, וטיהרוהו ממאהיל על המת.

שחולדה וברדלס מצויין שם - וסתם חור חולדה וברדלס פותח טפח הוא, וגיררוהו לחורן, ולא האהיל.

רוח הפילה - שפיר מלא רוח, ואם תמצא לומר נפל היה, כלומר: לכל אלה הוצרך, שמא רוח הוא ואגיד, ואין כאן לא טומאת זכר ולא טומאת נקבה, ואם אראה שהוא וולד - צריכני לראות אם זכר אם נקבה.

ודאי גררוהו - מוחזקין הן בכך, ולא דמי למתניתין, דקתני הא חזינא חיישין, דנהי דודאי אכלה לא אמר - אבל גיררוהו לחור שלהן אמר.

ברדלס - אלנמ"ס +נמיה+, פוטויש"י -חיה טורפת דומה לנמיה+.

ומה משייר - אחרי בדיקה מאכילתו, יניחנו בצנעה.

בשלשה עשר - רישא דקתני אין חוששין - בבדוק בשלשה עשר, שמצוי פת הרבה לחולדה בתוך הבתים, ואינה חוששת לשיר, וסיפא בהדיא תנן בה בארבעה עשר, וכיון דלא חזיא החולדה פת הרבה בבתים כמות שהיא רגילה - משיירא.

וכי חולדה נביאה היא - לתת לב על כך, ולראות את הנולד, ויודעת שלא יאפו עוד היום. ותיטול בפניו - והיכא דחזינן - על כרחיך חיישין.

וימצא תשע - דהכא ודאי איכא למיחש, דהא מוכחא מילתא שנטלה פרוסה אחת. תשע ציבורין כו' - פיסקי הלכות הן.

ואתא עכבר ושקל - ונכנס לבית בפנינו, ולא ידעין אי חמץ שקל, וכיון דחזינן - צריכין אנו לבדוק, או דילמא מצה שקל.

היינו תשע חנויות - דקיימא לן בהו לקמיה דכל קבוע שנטלו ממקום קבוע - אין הולכין בו אחר הרוב, אלא הוא כמחצה על מחצה - וספק איסורא לחומרא.

פירש - פרוסה מאחת מן הציבורין לאחת מן הזויות, ולא ידענא מהי מיניהו פירש, ואתא עכבר ושקליה ונכנס לבית.

היינו סיפא - דמתניתין דתשע חנויות, דהיכא דלא לקחו במקום קבוע - הולכין בו אחר הרוב.